

“Dənizdən-dağa” qatarla səyahət...

“Bir dön bizim Bakıya bax...”: Qız qalası, funikulyor, “Alov qüllələri” ...

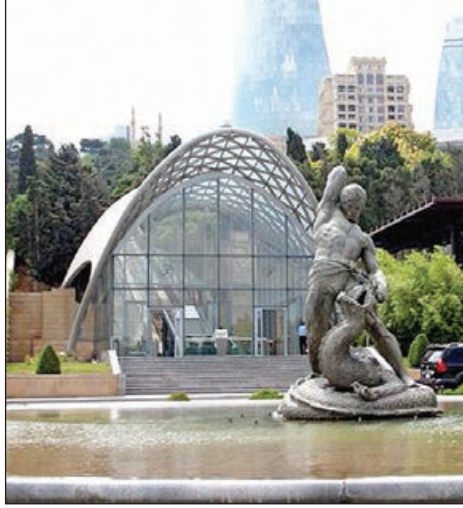
Bakının hüsnünə yaradılan gözəllik haqqında zaman-zaman yazılıb. Bir vaxtlar neft Bakısı kimi xatırlanan paytaxt bu gün müasirliyi ilə Avropanın bir çox mədəniyyət mərkəzlərini geridə qoyub, sabaha Qız qalası, “Alov qüllələri”, həm də funikulyorundan baxır.

Şəhər qədim tarixi abidələri ilə yanaşı, ötən əsrin ortalarında tikilən bir sıra mədəniyyət və xidmət obyektləri ilə də tanınıb. Metro kimi funikulyor da paytaxt sakinlərinin və əcnəbi qonaqların rahatlığını təmin edib.

Ötən əsrin 60-cı illərində Bakının qurulub-tikilməsində misilsiz xidmətlər göstərmiş görkəmli memar, ictimai xadim Əliş Ləmbəranskinin bu sahədəki fəaliyyəti xüsusi qeyd olunmalıdır.

Paytaxt Bakıda tarixləri və mədəniyyətləri birləşdirən belə inkişaf göstəricilərindən biri də funikulyor oldu. Bu nəqliyyat növünün Bakıda yaradılması onun sakinlərinin dəniz sahilindən Dağüstü parka rahat, həm də tez çatmalarında mühüm rol oynadı. Fəaliyyətə başlamasından ötən 60 il ərzində milyonlarla sərnəşinin rahat, təhlükəsiz mənzilbaşına çatdırılmasında Bakı funikulyorunun xidməti misilsiz olub.

Ötən müddət ərzində funikulyorun stansiyalarında və vaqonlarında profilaktik işlər görüldü, istismar müddəti bitən akkumulyatorlar yeniləri ilə əvəz olunub, texniki təhlükəsizlik qaydalarının tələblərinə uyğun vaqon və digər avadanlıqların diaqnostikası və profilaktikası aparılıb. Funikulyor sərnəşinlərin təhlükəsiz

daşınması üçün tam hazır vəziyyətə gətirilib. Texniki problemləri aradan qaldırmaq üçün tələb olunan avadanlıq xaricdən gətirilib. İşçilər yeni geyimlərlə təmin olunublar.

60-nı yelə verməyən
“qocaman” nəqliyyat

Konkretləşdirsək, şəhərimizdə funikulyor 1960-cı il mayın 5-də istifadəyə verilib. Sovet dövründə Bakı funikulyorunun qatarları xüsusi sifarişlə Sankt-Peterburqda, avadanlıqlar isə Ukraynanın Xarkov şəhərində hazırlanıb paytaxtımıza gətirilib. Funikulyorda dəmiryol xəttinin uzunluğu 455 metr, vaqonların sayı isə 2 olub. Vaqonlar saniyədə 3 metr sürətlə hərəkət edərək, 3 dəqiqə ərzində bir stansiyadan digərinə çatmaq üçün bu yolu qət edib. Bəhram Guran heykəli ilə Şəhidlər xiyabanı arasında lift rolunu icra edən funikulyorda “qatarlararası” interval 10 dəqiqə

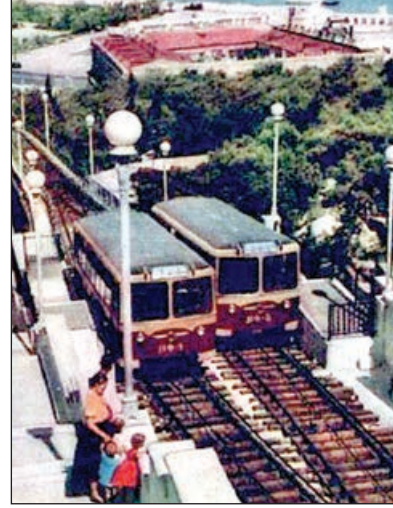

olub. Funikulyor saatda orta hesabla 300 sərnəşin daşıyır.

Bakı funikulyoru indiyədək 2001, 2007, 2012 və 2017-ci illərdə əsaslı şəkildə təmir edilib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıqlarına əsasən 2012-ci ildə Bakı funikulyorunda əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılıb, yeni vaqonlar alınıb, 2012-ci il mayın 23-də açılışı keçirilib. Yenidən istifadəyə verilən funikulyorun ilk sərnəşinləri isə media nümayəndələri olublar.

Bir vaxtlar Xəzərin şəhərdəki sahilindən Dağüstü parka qalxmaq istəyənlər üçün fəaliyyət göstərən funikulyor yorğun sərnəşinlər üçün göydəndüşmə idi. Üzüyuxarı dəmir relslərlə uzanan vaqona oturub, 500 metr hündürlüyü qalxıb-ənmək uşaqlar kimi, böyüklərin də xoşuna gəlirdi. Vaqonda 20-dən çox adam olardı. Eyni vaxtda vaqonlardan biri yuxarı qalxanda, o biri üzuaşağı

enirdi. Ancaq günlərin birində, səksəninci illərin sonlarında bu maraqlı vaqonlar yuxarı dayanacaqda ilişib qaldılar. Funikulyorun yerləşdiyi ərazidə gözə dəyən olmadı. Üstünə iri hərflərlə “Gözləmə zalı” yazılmış binanın qapıları xeyli müddət bağlı qaldı. Üzüyuxarı qalxmaqda çətinlik çəkənlərin giley-güzarları da az olmadı: “...Funikulyor işləsəydi, mən də belə yorulmazdım...”

Panoram-atraksion -
ikivaqonluq
“səyahət qatarı”nın sərnəşinləri

Lakin 65 yaşlı şəhər sakini Sədrəddin Süleymanov ötənləri bir az da nisgilli xatirələrlə yada salıb deyir: “Əvvəllər bura Dağüstü park adlanırdı. 60-cı illərdən, mənim gənclik vaxtlarımdan danışırım. Sonra Kirovun heykəlinə görə adını dəyişdilər. Heç dilimizə yatmadı. Bakılılar

eləcə Dağüstü deyirdilər. Rəqs meydançası vardı, gəldik, qızlarla rəqs edirdik. Funikulyorun da qiyməti 5 qəpik idi, zövq ala-ala çıxırdıq üzüyuxarı, buradan sahile, gəmilərə, adamlara baxırdıq...”

...Bakı funikulyoru bu gün öz gözəlliyi və müasirliyi ilə Avropadakı “adaş”ları arasında ilk beşlikdə özünə yer alıb. Təsadüfi deyil ki, fərqli arxitekturası və memarlıq üslubu ilə seçilən bu gözəl nəqliyyat vasitəsi hər zaman diqqətə özünə cəlb edib. Funikulyor sadəcə nəqliyyat vasitəsi deyil, o, panoram-atraksion kimi də fəaliyyət göstərir. Sərnəşinlərin rahatlığını təmin etmək məqsədilə burada gözləmə salonu da var.

Funikulyordan istifadə üçün öncə ödəniş kartı əldə etmək lazımdır. Ödəniş terminalı üç dildə (Azərbaycan, rus və ingilis) xidmət göstərir.

Əcnəbi turistlərin Bakı funikulyoru barədə fikirləri müxtəlif, həm də maraqlıdır. Sankt-Peterburqdan olan Andrey Mazanoviç Aliyev və həyat yoldaşı İnaq Aliyeva deyirlər ki, Bakının rəmzlərindən biri kimi, onun funikulyoru ilə Milli parkdan Dağüstü parka, yəni Şəhidlər xiyabanına qalxanda gözələrin qarşısında Xəzər dənizi gözəl bir panorama yaradır. Andrey Mazanoviç deyir: “Hələ siz son illər ucaldıran və bir-birindən gözəl, müasirliklə milliliyi sintezləşdirən “göydələnlər”ə baxasınız. Bakının dünənini görmüş əcnəbilər gözlərinə inanmama birlər. Bu nədir? Əsrlərimi qabaqlayırsınız Bakı?! Funikulyor sərfəli nəqliyyatdır: həm ucuz, həm də rahat. Kim ki, Bakıya gəlir, yaqin funikulyorla “dənizdən-dağa səyahət”i unutmur...”

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU,
“Azərbaycan”